BRIEF BIOGRAPHY OF SAINT PARASCHEVA FROM IAŞI

Ştefan Iulian Apopei
PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: The life of Saint Pious Parascheva has been written about repeatedly and in different ways. However, the multitude of contemporary writings have their essence in a few historical sources. The first work concerning the life of St. Parascheva is attributed to the deacon Vasilisc, who wrote the life of the saint at the request of Patriarch Nicholas IV Muzelon, in the middle of the 12th century. Patriarch Teodosie of Bulgaria, Patriarch Eftimie of Târnovo and Moses of Budmil will later be inspired by this work. There is a hypothesis according to which there would have been another writing concerning the life of Saint Parascheva, but which, according to Theodore Balsamon, the patriarch of Antioch, would have been thrown into the fire by the Ecumenical Patriarch, Nicholas IV Muzelon, "since it was written by a peasant, in a simple language that did not correspond to her angelic life".

Keywords: Saint Parascheva, origins, childhood, holiness.

1. Introducere.

Trupul preaslăvit al Sfintei Cuvioase Parascheva a fost cinstit încă din secolul al XI-lea. Există mențiuni despre o primă scriere ce are drept subiect viața sfintei Parascheva, alcătuită în limbaj popular, după cum mărturisește Teodor Balsamon: „Patriarhul Ecumenic, Nicolae al IV-lea Muzelon, aruncă pe foc Viața sfintei, întrucât era scrisă de un țăran, într-o limbă simplă, care nu corespundea vieții ei îngerești"[1]. După acest moment, patriarhul îi încredințează diaconului Vasilisc sarcina de a scrie Viața Sfintei Parascheva.

Trebuie menționat faptul că nu știm dacă Vasilisc, autorul primei aghiografii atestate documentar, a avut drept sursă de inspirație această scriere pierdută sau dacă a folosit alte mijloace de documentare. De reținut este faptul că toate aceste izvoare, dacă au existat, s-au pierdut. Astfel, la începutul secolului al XVII-lea Mitropolitul Matei al Mirelor alcătuiește o nouă aghiografie a Sfintei Parascheva[2], la care adaugă și slujba acesteia. Această lucrare a fost editată și publicată mult mai târziu, în secolul al XIX-lea, de către A. Papadopulos-Kerameus, având titlul, *Viața și faptele Cuvioasei noastre Maici Parascheva cea Nouă din Epivates, de smeritul Matei, episcop al Mirelor.*

Ulterior, despre viața Sfintei Parascheva a scris și Patriarhul Macarie al Antiohiei. În februarie 1653, acesta vizitează capitala Moldovei, unde se închină la racla Sfintei Parascheva, care se afla în incinta Mănăstirii Trei Ierarhi. Patriarhul Macarie relatează, în limba arabă, o proprie versiune a vieții Sfintei Parascheva. Pentru a contura o imagine cât mai clară a acesteia, Macarie s-a folosit de cultul deja format, pe baza slujbei menționate de Matei, și de evlavia deja împământenită în regiune. Această versiune a lui Macarie se păstrează până astăzi[3]. La nivel internațional, dintre cei mai importanți autori care au scris despre viața Sfintei Parascheva fac parte: Ignatie și Gherontie[4], Mineiele de la Moscova din

[1] IPS Damaskinos Papandreou, Mitropolitul Elveției, *Panegiric la Sfânta Parascheva din Epivat,* în TV 1998, Nr. 5, p.176.
[2] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva, după versiunea în limba greacă a lui Matei smeritul, Mitropolitul Mirelor,* trad. Laura Enache, Doxologia, Iași, 2012.
[3] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva după versiunea arabă a Patriarhului Macarie al Antiohiei (sec. XVII)*, studiu introductiv și traducere din limba arabă de Dr. Ioana Feodorov, Editura Trinitas, Iași, 2006.
[4] Ediția mare a Vieților Sfinților, Moscova, 1809.

1846, Nicodim Aghioritul[5], Soultana Lamprou-Papakarmezi[6], Ernest Christoph Suttner[7], Kalujniaţki E[8].

În spațiul românesc, după Matei, primele lucrări aghiografice ale Sfintei Parascheva, în ordine cronologică, sunt: Cazania lui Varlaam (1643), Evanghelia învățătoare de la Govora (1642) - a lui Silvestru, Viața și petrecerea sfinților (1682-1686) - a lui Dosoftei. În secolul al XVIII-lea, viața Sfintei Parascheva este amintită în Mineiele lui Antim Ivireanul și Mineiele lui Damaschin Dascălul, iar din punct de vedere liturgic, atât la Proscomidie, cât și în primele ediții ale Liturghierelor din spațiul românesc, Sfânta Parascheva este menționată în categoria cuvioaselor maici[9]. Secolul următor marchează aducerea la lumina a unei lucrări de referință pentru prezentul studiul, realizată de către Episcopul Melchisedec Ștefănescu[10]. În secolul al XX-lea, despre viața Sfintei Parascheva au scris: I. Ștefănescu[11], D. Stănescu[12], arhimandritul Varahiil Jitaru[13], Pr. Milan Șesan[14], Pr. Scarlat Porcescu[15], Pr. Gheorghe Cotoșman[16] și Pr. Mircea Păcurariu.

Începând cu anul 1990, numeroase articole, broșuri și reviste au fost publicate având drept temă viața Sfintei Parascheva, dar toate acestea avându-și izvorul informației în lucrările menționate anterior. Dintre autorii cei mai relevanți, amintim: Arhim. Ioanichie Bălan[17], Diac. Petru David[18], Creangă-Caia F.[19], L.S. Desartovici[20].

1.1. Parascheva cea „Veche" și Parascheva cea „Nouă".

Sfânta Parascheva este amintită în sinaxar de cinci ori. Pentru a nu exista confuzii, dorim să clarificăm originea celor mai importante dintre aceste nume. Cea dintâi este Sfânta Paraschevi, sora Sfintei Fotini, martirizată pe vremea lui Nero, fiind prăznuită pe 16 februarie. „A doua este Mucenița Paraschevi de pe timpul lui Antonin Piul, din secolul al II-lea, fiica lui Agaton și a Politiei. A treia este Marea Mucenița Parascheva, care a suferit martiriul pe vremea lui Diocleţian, în 304[21]. Iar a patra sfântă este Sf. Parascheva de la Poloțc, din secolul al XIII-lea. Dar singura cinstită în întreaga lume ortodoxă, este Sfânta

[5] Acesta a avut drept izvor versiunea lui Eftimie.
[6] Lamprou-Papakarmezi, Soultana, *The St. Paraskeve the Epivatene*, , Aristotle University Of Thessaloniki (AUTH), 2001.
[7] Suttner, Ernest Christoph, *Biserica și națiunile. Contribuții la problema raportului dintre Biserică și popoare și dintre popoare și religie. Sfânta Parascheva-inel de legătură pentru popoarele din sud-estul Europei și simbol al afirmării lor de sine*, trad. Conf. Dr. Vasile Cristescu, în TV, nr. 5-8 (2011), pp. 209-216.
[8] Kalujniaţki E., „*Werke des Patriarchen Euthymius*", Viena 1901.
[9] Pr. Prof. Milan Șesan, *Cinstirea Cuvioasei Parascheva*, în MMS 1955, nr. 3, p. 134.
[10] Ștefănescu Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei noastre Parascheva cea nouă și istoricul sfintelor ei moaște*, în BOR, nr. 12, București, 1889, pp. 831-893.
[11] Ștefănescu, Ioan, *Viaţa cuv. Parascheva de Matei al Mirelor,* Revista istorică romînă 4, 1933, p. 347
[12] Stănescu, D., *Viaţa şi minunile sf. Parascheva, Ţara romînească este patria e*i, București 1938,
[13] Jitariu, Protos. Varahiil, *Acatistul şi viaţa şi nevoinţele Sf. Cuv. Maicii Parascheva*, ediția I, Craiova 1942 şi ed. II, Bucureşti 1943.
[14] Șesan, Milan, *Viaţa Cuvioasei Parascheva*, în MMS, Anul XXXIII, Nr. 3-4, Martie-Aprilie 1957, pp. 260-268.
[15] Porcescu, Pr. Scarlat, *Cuvioasa Parascheva de la Iași*, în Sfinți români și apărători ai legii strămoșești, EIBMBOR, București, 1987, pp. 258-271.
[16] Cotoșman, Pr. Gheorghe*, La Prea Cuvioasa Parascheva*, în MMS, Anul XLIII, Nr. 1-2, Ianuarie-Februarie 1967, pp. 179-183.
[17] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc,* Editura Episcopiei Romanului, Roman, 1998.
[18] David, Diac. Petru, *Caută și vei afla. Sinaxar Transilvan*, Editura Alba Iulia, Alba Iulia, 1998, p. 563.
[19] Creangă-Caia, *Copilăria Sfintei Parascheva de la Iași*, Doxologia, Iași, 2014.
[20] Desartovici, L.S., *Sfânta Cuvioasă Parascheva cu sfintele moaște la Iași, Viața, Istoricul moaștelor, Minunile, Acatistul, Paraclisul,* Editura Sophia, București, 2009.
[21] Șesan, Milan, *Cinstirea Cuvioasei Parascheva*, în MMS 1955, nr. 3, pp. 130-136.

Cuvioasă Parascheva. Cronologic analizând, Sfânta Cuvioasă Parascheva a fost precedată de Sfânta Muceniță Paraschevi[22], care este sărbătorită pe 26 iulie. Conform sinaxarului, aceasta a vieţuit la mijlocul secolului al II-lea. S-a născut la Roma, din părinți creștini, posibil de neam grec, luând în considerare originea numelor, Agaton și Politeia. Această familie drepslavitoare nu avea copii. Rugându-se lui Dumnezeu, au primit binecuvântarea de a li se naște o fetiță în ziua a șasea a săptămânii. La Sfântul Botez, aceasta a primit numele Parascheva, datorită faptului că, în tradiția greacă, ziua a șasea a săptămânii se numește „paraschevi", prin traducere, vineri. Aceasta și-a dedicat viața lui Hristos, propovăduind cuvântul Mântuitorului. Suferind multe chinuri și încercări, și-a dat sufletul prin moarte martirică, în timpul împăratului roman Antonius Pius[23]. Aceasta este, pe scurt, încadrarea în timp și spațiu a Sfintei Muceniţe Parascheva[24].

Pentru a înțelege de ce Sfintei Muceniţe Parascheva i s-a dat acest nume, în conformitate cu ziua în care a venit pe lume, respectiv a șasea a săptămânii, este necesar să înțelegem următorul aspect contextual. În lumea iudaică, săptămâna era alcătuită din șapte zile, cu analogie directă la cele șapte zile ale creației. Ultima, ziua odihnei, era socotită și ziua ieșirii din robia egipteană. Tradiția grecească număra zilele din interiorul unei luni, în trei decade, iar romanii se orientau după cele trei zile principale din fiecare lună, calende, none și ide[25]. Ulterior, sub influență ebraică, Roma și Atena au împrumutat obiceiul de a încadra săptămâna în șapte zile, cu noi denumiri, locale, ale zilelor. Premergător celor două orașe de referință din Europa, acest obicei a fost preferat în Alexandria, acolo unde s-a dovedit a fi un real succes. Astfel, la romani, fiecare zi din săptămână purta numele unui zeu sau a unui corp ceresc, de exemplu: ziua 1-Solis dies-ziua Soarelui, ziua 4-Mercurii dies-ziua lui Hermes, ziua lui Hermes, ziua 6-Veneris dies-ziua Afroditei.

Odată cu apariția creștinismului, comunitățile grecești, au schimbat denumirea zilelor săptămânii, realizând tranziția de la politeismul roman, la monoteismul creștin. După noile denumiri adoptate, numărătoarea zilelor săptămânii, se realiza astfel: *Η΄χυριαχη*, care se traduce prin „ziua Domnului", adică ziua în care a înviat Hristos, Duminica, '*Η δευτερα*, adică ziua a doua, *'Η τριτυ*, ziua a treia, etc. Mai relevant este faptul că ziua a șasea poartă denumirea de *'Η παρασχευη,* care se traduce prin „ziua pregătirii", aceasta fiind penultima zi a săptămânii, atunci pregătindu-se cele necesare pentru ziua a șaptea, sabatul. Transliterarea denumirii zilei a șasea în limba română este următoarea: *'Η παρασχευη-Paraschevi,* nume asimilat în tradiția creștină și în cultura poporului român.

Sfânta Cuvioasă Parascheva a vieţuit aproximativ nouă secole mai târziu. Exista probabilitatea ca părinții Cuvioasei să se fi inspirat, la punerea numelui, la naşterea fetiței lor, din activitatea și trăirea pilduitoare a Muceniței Parascheva, fapt care arată o credință puternică a familiei în Dumnezeu, totodată arătând felul în care părinții își creșteau copiii în dragostea și frica lui Dumnezeu. Această punere a numelui are un dublu scop. În primul rând, prin punerea numelui unui sfânt părinții așază în paza și grija sfântului, copilul, pentru întreaga sa viața. În al doilea rând, părinții consideră că pentru copilul lor sfântul reprezintă un model de vieţuire demn de urmat. În momentul în care, copilul va fi curios ce nume poartă și care este originea sa, prin citirea vieții sfântului, acesta va putea extrage învățătura creștină, dreaptă și sănătoasă. Acest îndoit scop al punerii numelui a fost urmărit și de către părinții

[22] Emil Preda, *Dicţionar al sfinţilor ortodocşi*, Ed. Lucman, București, 2000, p. 229.
[23] *Mineiul Lunei Iulie*, Tipărit în al doilea an al domniei Majestății Sale Mihaiu, Regele României și sub păstorirea IPS Patriarh Miron, cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Sfintei Biserici Autocefale Ortodoxe Române, Ediția a III-a, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1928, pp. 320-321.
[24] Petrova, Maya, „*Once Again on the Cult and Hagiographic Texts about St. Paraskeve/Petka of Rome in the South-Slavic Middle Ages*". Scripta & E-Scripta, 2008, pp. 325–250.
[25] Popescu-Severin, Pr. Nicolae, *De ce Sfânta Cuvioasa Parascheva se numeşte Parascheva cea Nouă, Sfânta Vineri şi Vinerea Mare*, în Studii Teologice, nr. 1-2, 1997, p. 185.

Cuvioasei Parascheva. Pentru a nu exista confuzii, tradiția liturgică a recurs la o distincție clara între cele două sfinte. Sfânta Muceniță Parascheva poartă denumirea de „cea Veche", iar Sfânta Cuvioasă Parascheva mai este cunoscută ca și „cea Nouă". Aceste supranume au fost atribuite pe criteriu cronologic.

1.2. Copilăria Sfintei Cuvioase Parascheva.

Copilăria este perioada de descoperire a lucrurilor și a lumii înconjurătoare pentru majoritatea oamenilor. Această etapă a vieții noastre este definitorie în formarea viitorului caracter. În anii copilăriei ne alegem modelele de viață și descoperim, treptat, calea pe care dorim să mergem. Indiferent de vocație, fiecare alege, liber și conștient, ceea ce dorește să facă în viață. De cele mai multe ori, oamenii sunt atrași de modelele văzute, palpabile, urmărind aprecierea lumii și bogățiile. Unii oameni, prin iconomia lui Dumnezeu, aspiră spre cer, spre desăvârșire, având drept model pe Mântuitorul Hristos, sau pe sfinți.

Într-un sat din Tracia, cu numele de Epivat[26], în primele decenii ale secolului al X-lea[27], s-a născut din părinți creștini, o fiică cu numele de Parascheva. Aceasta a primit botezul creștin și din fragedă copilărie a fost rânduită spre învățarea dogmelor dumnezeiești. Nu se cunoaște cu precizie data nașterii, dar, conform Sultana Lambru[28], aceasta s-ar fi născut în a doua jumătatea a secolului al X-lea. Aceasta rezultă din contopirea mai multor indicii. Dintre acestea amintim: Parascheva a avut un frate mai mare cu numele de Eftimie[29], care s-a retras în monahism și, ulterior, a fost hirotonit episcop. Un episcop numit Eftimie Taumaturgul a păstorit vreme de patruzeci de ani orașul Maditelor[30], în a doua jumătate a secolului al X-lea. După moartea sa, acesta s-a arătat tămăduitor și făcător de minuni. Pe de altă parte, Melchisedec Ștefănescu scrie: „Michail Psel, scriitoriu bizantin, în panegiricul Patriarhului Michail Cerularie, cu mari laude se exprimă despre Ierarchul Eftimie, ca despre un contimpuran, sau cu puțin mai înainte înfloritoriu pe scaunul Maditelor. Calculând după acesta chronologie, se pote raporta viața lui și a Sfintei Paraskevei la primii ani ai viacului al unspre-decelea"[31].

Părinții săi, fiind de neam bun și cu avere, creșteau pe cei doi copii cu multă dragoste, căutând să nu le lipsească nimic. Tatăl lor era un conducător local foarte apreciat. Deși era dur cu subalternii săi, avea o inimă mare și milostivă. „Nu se știe câți copii a avut Sofia, dar cel mai mare s-a numit Eftimie, care pleacă în singurătate și ajunge apoi călugăr într-o mănăstire cu viață aspră, Vlaherne din Constantinopol. Datorită credinței lui mari, pregătirii teologice deosebite și bunătății sufletului său este urcat în scaunul episcopal al Maditei (Tracia). Iar după moarte, moaștele lui s-au dovedit a fi tămăduitoare. Nu mult după Eftimie se naște Paraschiva. Ea este crescută de mama și bunica ei în frica lui Dumnezeu, obișnuită cu milostenia și mergerea la biserică. Încă de mică, învăța foarte bine, dar pe lângă școala vremii o preocupau rugăciunile și slujbele bisericii"[32]. Roadele credinței familiei s-au

---

[26] Stefanescu, Melchisedec -*Viata si minunile Cuvioasei Maicii noastre Parascheva, cea nouă și istoricul sfintelor ei moaște*, în BOR 1888-1889, Nr. 12, București, p. 832.

[27] Data exacta este necunoascută până astăzi, existând mai multe ipoteze.

[28] Lamprou-Papakarmezi, Soultana, *The St. Paraskeve the Epivatene*, , Aristotle University Of Thessaloniki (AUTH), 2001.

[29] + IPS Damaskinos Papandreou, Mitropolitul Elveției, *Panegiric la Sfânta Parascheva din Epivat,* în TV 1998, Nr. 5, p.176.

[30] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva, după versiunea araba a Patriarhului Macarie al Antiohiei (sec. XVII)*, carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului TEOFAN, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Studiu introductive și traducere din limba araba de Dr. Ioana Feodorov, Mitropolia Moldovei și Bucovinei, Doxologia, Iași, 2010, p. 35.

[31] Ștefănescu, Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei Maicei noastre Paraskevei, cei noue și istoricul sfintelor ei moaște*, în BOR 1888-1889, Nr. 12, p. 862.

[32] David, Diac. Petru, *Caută și vei afla ... Sinaxar Transilvan*, Editura Alba Iulia, Alba Iulia, 1998, p. 563.

concretizat în formarea copiilor. Aceștia au devenit oameni ai Bisericii cu nume bun și rezonanță în contextul vremii, dar și până astăzi. Părinții lor, Nechita și Sofia[33], au întipărit în sufletul Paraschevei dragostea față de sărmani încă de la o vârsta fragedă. Aceste învățături vor deveni scopul vieții Paraschevei până la sfârșitul ei. Urmând faptelor Martei și ale Mariei, Parascheva era un model demn de urmat, încă din copilărie. Preocupările principale erau școala și Biserica. Pe lângă faptul că învăța foarte bine, a dat dovadă, încă din copilărie, de pilduitoare fapte ale milei trupești. Acest exemplu l-a preluat de la mama sa: „Mama ei continua să facă bine, dar în ascuns, să nu știe soțul. Paraschiva a observat și i-a spus mamei sale cuvintele Mântuitorului:<<Ceea ce faci în ascuns, ți se va răsplăti la arătare>>(Matei VI,4)"[34]. Din cele relatate, cu ușurință se poate deduce, puterea exemplului în creșterea și formarea copiilor. Aceste exemple vii ale părinților sunt semne ale lucrării lui Dumnezeu în viața noastră. Delicata Sa lucrare în lume este realizată prin oameni. Drept dovadă, faptele părinților declanșează dorința copiilor de le urma și depăși în lucrare și trăire.

2. Biografia

Ajungând la vârsta adolescenței, aceasta săvârșea milostenia ca pe un firesc al lucrurilor. Studiase școlile vremii, citise pe filosofi și viețile sfinților, dar sufletul ei era atras de urmarea Mântuitorului. Din pronie divină, Parascheva primește în dar un vis, care pune începutul vieții sale monahale: „Agioritul Nicodim, adunătoriul viețelor sfinților, adăuge la spunerea patriarchului bulgar despre sfânta feciora Paraskeva, că înainte de a se depărta în pustie, ea a visitat cetatea împerătescă Constantinopole…"[35]. Așadar, s-a hotărât să părăsească casa părintească în favoarea vieții ascetice. Deși părinții săi nu au fost de acord cu decizia, ea și-a împlinit dorința în ascuns. „A părăsit frumusețea acestei lumi, retrăgându-se în pustie"[36]. Părinții ei au căutat-o vreme îndelungată, dar fără succes. Despre ei, Nechita și Sofia, nu se mai cunosc alte informații, decât că au trecut la Domnul în perioada următoare, fără a afla nimic despre fiica lor.

Un aspect important este acela că, în acea perioadă, foarte puține femei alegeau calea monahală:„Sfânta Parascheva din Epivates a fost printre puținele reprezentante ale femeilor pustnice–o practică foarte rară în timpul bizantinului"[37]. În primă instanță, Parascheva pleacă din locurile natale spre Iraclia Pontului[38], intrând într-o mănăstire de fecioare în care se nevoiește vreme de cinci ani[39]. Aici a încununat faptele bune săvârșite cu rugăciunea neîncetată, lacrimi, posturi aspre și privegheri de toată noaptea. Procesul de despătimire a fost greu și solicitant, dar roua harului Duhului Sfânt sporea urcușul său duhovnicesc. Deși tânără și cu puțină experiență monahicească, Parascheva era privită de celelalte surori drept exemplu bun de urmat și vas ales al Mântuitorului.

Curățindu-se de patimile lumești, Parascheva pleacă într-un pelerinaj la Constantinopol și Ierusalim. După ce s-a închinat la Sfântul Mormânt și la celelalte locuri sfinte[40], se retrage pe Valea Iordanului[41], într-o zonă deșertică. Aici are loc a doua etapă de

[33] Vicovan, Pr. Prof. Dr. Ion, Adumitroaie, Pr. Cătălin, *Cuvioasa Parascheva, sfânta populară a Ortodoxiei, în istoria și evlavia poporului român*, Carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Iași, 2011, p. 12.
[34] David, Diac. Petru, *Caută și vei afla...,* p. 563
[35] Ștefănescu, Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei*..., p. 862.
[36] Vicovan, Pr. Prof. Dr. Ion, Adumitroaie, Pr. Cătălin, *Cuvioasa Parascheva...,* p. 13.
[37] Kuyumdzhieva, Margarita, *In the shadow of your wings: an unsual image of saint Parascheva?*, în AP 10 2014-1, p. 12.
[38] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc*, tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, ediția a V-a, Editura Mănăstirii Sihăstria, 2005, p. 57.
[39] Astăzi Eregni, atunci, Mănăstirea Maicii Domnului din Heracleea.
[40] Ștefănescu, Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei*..., p. 862.
[41] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva, după versiunea araba…* p. 10.

nevoință trupească. A petrecut aproximativ zece ani[42] în osteneală, biruind ispitele vrăjmașului, și rugându-se pentru lume. Armele sale erau curăția minții și a trupului, inima aprinsă de dragostea Duhului Sfânt, rugăciunea neîncetată și privegherea. „Aici a aflat loc de nevoință plin de toată liniștea, așa după cum era dorirea inimii ei. În taina acestei pustietăți s-a trudit întru poruncile Domnului și dintru nemăsurata ei iubire de osteneală a îndepărtat tot ce-i aducea mângâiere trupului”[43]. Aceste virtuți o arătau ca pe o făclie arzătoare de dorul Mirelui, oferind rod bun celor căutători de Dumnezeu. Lumina strălucea în interiorul ei, precum o undă simțită tainic, care emană treptat din inima ei o trăire cu bucurie, dobândită în urma conlucrării cu harul dumnezeiesc. Această experiență este strâns legată de dorința păstrării întregii experiențe veșnic în suflet. Această revelație umple trăitorul cu nevăzută iubire harică, care nu poate fi percepută, dar în care știm că locuiește Dumnezeu, prin aceasta, înfăptuindu-se cuvântul Mântuitorului: „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl Meu îl va iubi, şi vom veni la el şi vom face locaş la el ”(Ioan 14,23). Aceasta este iubirea Sfintei Treimi. Ea nu poate fi explicată, analizată sau povestită. Ea este și nimic mai mult. Dar prin oamenii ce trăiesc o astfel de experiență are loc și o extindere a luminii dumnezeiești către ceilalți semeni. Oamenii curățiți de păcate au capacitatea de a-L vedea și cunoaște pe Dumnezeu prin semenii îmbunătățiți. Persoana ce trăiește momentul coborârii lui Dumnezeu în intimitatea sa, se bucură de cercetare de sus, învrednicindu-se de mângâiere și luminare. Prin experiența harului, viața trupească devine total lipsită de interes, toată atenția și puterea concentrându-se pe păstrarea harului.

3. Trecerea la Domnul

Prezența lui Dumnezeu în viața noastră poate fi remarcată și printr-o viață curată, care ne deschide ochii sufletești pentru a vedea lucrarea lui Dumnezeu în lume. Trupesc, este cu neputință să sesizăm prezența revelației și a descoperirilor divine în viața noastră. Răspunzând la chemarea harului, Dumnezeu se descoperă omului în mod văzut, direct și deplin. În Sfânta Scriptură avem nenumărate exemple în care Dumnezeu s-a descoperit oamenilor aleși. Venirea Mântuitorului pe pământ a fost pregătită încă din Vechiul Testament, atunci când Dumnezeu s-a descoperit și a vorbit cu Avraam la Stejarul din Mamvri, cu Moise pe Muntele Sinai, și cu ceilalți profeți prin inspirația Duhului Sfânt. În Noul Testament, Mântuitorul S-a arătat lumii împlinind atât lucrarea Sa învățătorească, pe parcursul a aproximativ trei ani, cât și lucrarea Sa mântuitoare prin întrupare, răstignire, înviere și înălțare. Cu toate acestea, nu doar Sfânta Scriptură vorbește despre oameni care au avut binecuvântarea trăirii în prezența lui Dumnezeu, ci și sfinții părinți[44].

Acest fapt s-a întâmplat și cu mireasa lui Hristos, Parascheva. La vârsta la care fiii lumii își caută vocația și pun bazele întemeierii unei familii, această aleasă a lui Hristos se afla în pustie, nevoindu-și trupul pentru înălțarea sufletului. Lipsurile de multe feluri, privegherile de toată noaptea, postul neîncetat și alte multe încercări, i-au slăbit trupul. Parascheva a trăit în această mica mănăstire de pe Valea Iordanului vreme de aproximativ zece ani[45], până când a împlinit 25 de ani: „Acolo s`a sălășlui pe un timp întru o monastire de călugărițe în pustia Iordanului, unde a petrecut până la anul 25 al verstei sale, în post și în rugăciune”[46].

---

[42] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc*, p. 59.

[43] *Sfânta Cuvioasă Parascheva cu sfintele moaște la Iași, Viața, Istoricul Moaștelor, Minunile, Acatistul, Paraclisul*, Ediție îngrijită de L.S. Desartovici, Editura Sophia, București, 2009, p. 19.

[44] Efrem, Arhim. Filotheitul, *Starețul meu Iosif Isihastul*, traducere din limba greacă de Ieroschim. Ștefan Nuțescu, Schitul Lacu-Sfântul Munte Athos, Editura Evanghelismos, București, 2010.
Aici, întregul volum cuprinde numeroase descoperiri ale lui Dumnezeu, trăite de Sf. Iosif datorită nevoințelor și vieții sale neîntinate.

[45] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc...*, p. 59.

[46] Ștefănescu, Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei...*, p. 862.

După o vreme Parascheva primește poruncă de la îngerul Domnului să se întoarcă în patria natală: „Într-o noapte, așa cum îi era obiceiul, Parascheva stătea la rugăciune și, cu multă umilință ridicând mâinile către Cer, văzu o arătare dumnezeiască. Înaintea ei se înfățișa un Înger al Domnului, în chip de tânăr luminos, înconjurat de slavă. Venind către dânsa, acesta îi grăi cu glasul său limpede și plin de blândețe: *Dumnezeul Cel Care a fost răstignit, a murit și a înviat pentru mântuirea oamenilor, Domnul Îngerilor și al oamenilor, Iisus Hristos îți poruncește ție să ieși din această pustie și să te întorci în patria ta. De acolo, sufletul tău se va înălța spre cerești lăcașuri, spre a se sălășlui de-a pururi cu Domnul.* Cuvioasa luă aminte la puterea vedeniei și pricepu că această poruncă este de la Însuși Dumnezeu. Se bucură că în curând trebuie să treacă la Domnul, dar se mâhni că trebuie să părăsească pustia. Cunoștea ea însăși că nimic nu curățește așa bine sufletul și nu-l duce la chipul cel dintâi, precum o fac pustiul și liniștirea. Având râvnă pentru cele ale lui Dumnezeu, Sfânta Parascheva se sârgui să împlinească porunca primită prin Înger”[47]. Acest eveniment este relatat atât de Matei[48], cât și de Macarie[49]. Cunoscând că ascultarea este mai de preț decât nevoința proprie, Parascheva își cere iertare de la surorile din mănăstire și pleacă spre locurile natale. Prima oprire o face la Sfântul Mormânt, acolo unde se închină cu evlavie încă odată. Lăsând în urmă Ierusalimul, ajunge la Constantinopol, acolo unde se închină la Sfânta Sofia, iar apoi se roagă cu lacrimi în Biserica Maicii Domnului din Vlaherne, astfel: „Preasfântă Stăpână, nu am altă nădejde și acoperământ pe pământ decât pe tine. Tu să-mi fii îndreptătoare și folositoare spre Hristos. Cât m-am nevoit în pustie, pe tine te-am avut ajutor și mângâiere, iar acum, dacă m-am întors în lume, te rog, îndreptează-mă până la sfârșitul vieții mele, că nu am altă nădejde după Dumnezeu”[50].

A petrecut vreme de doi[51] ani în preajma bisericii cu hramul Sfinții Apostoli din Epivat. „Nu a fost trecută cu vederea, ca să nu cunoască mai dinainte și plecarea ei la Domnul. Căci i s-a arătat ei tânărul acela luminos și strălucit care i se arătase și mai înainte, vestindu-i urcarea ei la ceruri și încredințând-o că va fi împreună lucrător cu dânsa. Și arătându-i acestea, încurajând și dând îndrăznire sfântului ei suflet, iarăși s-a făcut nevăzut. Iar ea, ațintindu-și ochii sufletului și ai trupului către ceruri, Îl cheamă pe Hristos, Stăpânul ei: „Iubitorule de oameni, Stăpâne, zicea, nu trece cu vederea pe roaba Ta, care pentru numele Tău cel sfânt a lăsat toate și a urmat Ție, ci trimite înger de pace, ca să ia în tihnă sufletul meu și să nu fie stăpânit la ieșirea lui de duhurile cele viclene și necurate, și învrednicește-l să stea cu îndrăznire înaintea înfricoșătorului Tău scaun de judecată, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin”[52]. A trecut la Domnul în deplină conștientizaere, dar a rămas în continuare o străină pentru contemporanii săi. A trăit în satul natal vreme de aproximativ doi[53] ani, fără a descoperi cineva numele și neamul ei. Sătenii Epivatului, buni creștini, au socotit că nu este cuviincios ca trupul acestei tinere să rămână neîngropat, mai ales că în ultimii doi ani a purtat de grijă cu evlavie de biserica satului lor. Au săvârșit, dar, rânduiala înmormântării și au așezat trupul Paraschevei într-un pământ nu departe de malul mării[54]. Locul a fost ales tot din pronie divină pentru a nu ști nimeni cu precizie unde a fost înmormântată, precum nu i s-a știut nici numele nici taina vieții sale în ultimii ani ai vieții. Și-a dat sufletul după jumătatea

[47] *Sfânta Cuvioasă Parascheva cu sfintele moaște la Iași, Viața, Istoricul Moaștelor, Minunile, Acatistul, Paraclisul*...p. 23.
[48] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, după versiunea în limba greacă a lui Matei smeritul, Mitropolitul Mirelor, traducere, introducere și note de Laura Enache, Doxologia Iași, 2012.
[49] *Versiunea arabă a Vieții Sfintei Parascheva cea Nouă*, de Macarie az-Za`im din Alep, Studiu introductiv și traducere din limba arabă de Dr. Ioana Feodorov, Editura Trinitas, 2006.
[50] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc...*, pp. 59-60.
[51] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc...*, p. 60.
[52] *Viața Sfintei Cuvioase Parascheva*, după versiunea în limba greacă a lui Matei..., p. 32.
[53] *Sfânta Cuvioasă Parascheva cu sfintele moaște la Iași...*p. 25.
[54] Bălan, Arhim. Ioanichie, *Patericul Românesc*, p. 60.

secolului al X-lea[55], la vârsta de aproximativ 27 ani, mormântul său fiind aproape de Kallicrateia. Ziua trecerii sale la Domnul este „ziua a paisprezecea a lui octombrie”[56].

Așa s-a săvârșit din această viață Parascheva, cea care a înțeles, mai bine decât oricare dintre contemporanii săi, efemeritatea și lipsa sensului unei vieți trăite fără Hristos. El este Cel ce dă conținut, putere și sens vieții noastre. O viață departe de Hristos nu poate primi încununare și sfârșit creștinesc.

[55] Ștefănescu, Melchisedec, *Viața și minunile Cuvioasei*..., p. 863.
[56] *Versiunea arabă a Vieții Sfintei Parascheva cea Nouă...,* p. 36.